

Magyar jogtudósok

– a magyar jogtörténet tudománytörténete életrajzokban

Magyar jogtudósok.

Szerkesztette Hamza Gábor

I. kötet

Sorozat: Magyar Felsőoktatás Könyvek

Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1999, 191 p.

ISBN 963 19 0299 4

II. kötet

Sorozat: Magyar Felsőoktatás Könyvek

Professzorok Háza, Budapest, 2001, 196 p.

ISBN 963 00 6124 4

III. kötet

Sorozat: Bibliotheca Iuridica. Publicationes cathedrarum

ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2006, 227 p.

ISBN 963 463 8760 0

Még az 1990-es évek második felében indította el Hamza Gábor tanszékvezető egyetemi tanár, akadémikus azt a nemzetközi mércével mérve is nagyszabásúnak tekinthető, tiszteletreméltó vállalkozást, amelynek célja a neves magyar, napjainkra olykor szinte méltatlanul feledésbe merült, sok esetben viszont nemzetközileg is ismert és elismert jogtudósok életpályájának ismertetése. Hamza Gábor szerkesztésében és részben társszerzőségében 1999-ben jelent meg a *Magyar jogtudósok* c. sorozat első kötete, amely tizenkét neves hazai jogtudós életrajzát és kiemelkedő színvonalú tudományos munkásságának ismertetését tartalmazta. A jogászközönség részéről mutatkozó érdeklődésre és a kedvező visszhangra való tekintettel 2001-ben, majd 2006-ban a sorozatnak további két kötete látott napvilágot.

A három, könyvészeti szempontból is elegáns kivitelű, sok esetben egyébként nehezen hozzáférhető szakirodalmat és olykor levéltári kutatásokat is hasznosító, gazdag jegyzetapparátussal ellátott kötet összesen harminchat magyar jogtudós életrajzát és tudományos munkásságának méltatását tartalmazza az egyes jogtudósok születési dátumának sorrendjében. Az olvasó Johannes Honterus, a neves reformátor és humanista jogtudós tudományos *oeuvre*-jétől kezdve a nagy tekintéllyel rendelkező jogfilozófus, Horváth Barna munkásságáig bezárólag tekintélyes római jogászok, jogtörténészek, a civilisztika, a nemzetközi magánjog, a büntetőjog, a statisztika, valamint a jogbölcselet művelői egész sorának életpályáját és tudományos munkásságát ismerheti meg, számos, eddig olykor kevésbé ismert részletet is felvillantva.

Nem pusztán életpálya-ismertetésekről van szó; az írások számos esetben személyes hangvételűek, hiszen egy-egy portré megírására több jogtudós esetében is olyan pályatárs vállalkozott, aki tanítványként vagy kollégaként nemcsak művei útján, hanem személyesen

is jól ismerte az adott személyt. A teljesség igénye nélkül: Marton Géza portréjának megalkotására a ma is ereje teljében lévő és alkotó utolsó Marton-tanítvány, Zlinszky János, az egyik legkiválóbb magyar civilista, Nizsalovszky Endre életrajzának megírására Mádl Ferenc, Pólay Elemér szegedi római jogász professzor nemzetközileg is nagyra értékelt munkásságának méltatására Molnár Imre, Brósz Róbert, a budapesti jogi kar legendás római jogász professzora portréjának megalkotására Földi András, a fájdalmasan fiatalon elhunyt, ám már korán nemzetközi hírnevet szerzett Diósi György, valamint a politikai okokból az oktatásból évtizedeken át teljesen kiszorult, ám annál szélesebb körű tudományos művet maga után hagyó, a mai napig külföldön is sokat emlegetett és igen nagyra értékelt romanista, Visky Károly életrajzának megírására Hamza Gábor vállalkozott.

Nemcsak a bemutatott jogtudósok, hanem a kötet szerzőgárdájának névsora is impozáns; a portrékat a hazai jogi romanisztika, a magyar és az európai jogtörténet-írás, a jogbölcselet, ill. jogfilozófia, a statisztika, a nemzetközi magánjog, a civilisztika, valamint a büntetőjog legkiválóbb hazai képviselői írták.

A harminchat portré a következő jogtudósok tudományos munkásságát méltatja; zárójelben tüntettük fel az egyes portrék szerzőit.

Az első kötetben *Johannes Honterus* (P. Szabó Béla), a munkásságában a kor Európájának humanista eszmevilágához kapcsolódó *Baranyai Decsi Czimor János* (Zlinszky János), a római jogot tanjogként, a jogász gondolkodás iskolájaként művelő és oktató *Hoffmann Pál* (Hamza Gábor), a szellemiségét immár az ELTE ÁJK római jogi tanszéki szemináriumi helyiségének nevében is hordozó nagy római jogász, *Vécsey Tamás* (Hamza Gábor), a jogot „csak „történelmi nyilvánulásában s középkori távolságban” kereső jogtörténész, *Hajnik Imre* (Mezey Barna), az elsősorban felelősségi jogi kutatásai és ennek során tett zseniálisan eredeti meglátásai alapján világhírűvé vált romanista és civilista, *Marton Géza* (Zlinszky János), a római jog, a nemzetközi jog és a jogösszehasonlítás nemzetközileg is nagyra becsült művelője, *Balogh Elemér* (Hamza Gábor), az iskolateremtő jogtörténész, *Eckhart Ferenc* (Rácz Lajos), a szülőhazájában katedrát méltatlan módon élete végéig szerezni nem tudó világhírű romanista, papirologus és civilista, *Schwarz András Bertalan* (Hamza Gábor), a joghistoria nemzetközileg is igen nagyra értékelt művelője, *Bónis György* (Nagyné Szegvári Katalin), majd végül két neves, a szélesebb magyar jogászközönség számára elsősorban kiemelkedő pedagógiai munkásságukról és társszerzőként írott tankönyvükről ismert, de a magyar és a nemzetközi római jogász szakma számára nagyra értékelt és a mai napig sokat hivatkozott tanulmányaik és monográfiáik okán is sokra becsült római jogász: *Brósz Róbert* és *Pólay Elemér* tudományos munkásságának bemutatása szerepel.

A második kötet a döntően a magyar reformkorban, latin és magyar nyelven is alkotó *Frank Ignác* (Hor-

váth Pál), a polgári eljárásjog és az anyagi magánjog területén is máig alapvető műveket alkotó *Zlinszky Imre* (Zlinszky János), a többek között *Maine Az ősi jog c.* művét magyar nyelvre első ízben átültető neves jogbölcselő, *Pulszky Ágost* (Szabadfalvi József), a római jogásként és civilistaként egyaránt kiemelkedő tudású, a magyar Jheringnek is nevezett *Szászy-Schwarz Gusztáv* (Hamza Gábor), a hazai büntetőjog-tudomány klasszikus képviselője, *Vargha Ferenc* (Nánási László), a római jogi és papirologiai kutatásairól egyaránt ismert *Pázmány Zoltán* (Pókecz Kovács Attila), a jogtudósként és a bölcsészettudomány képviselőjeként egyaránt alkotó és oktató *Holub József* (Kajtár István), az elsősorban civilistaként számon tartott, de számos más jogterületen is alapvetőt és maradandót teremtő *Nizsalovszky Endre* (Mádl Ferenc), az elsősorban a civilizált és nemzetközi magánjog számos kérdését mélyrehatóan művelő, ma is sokat hivatkozott *Szászy István* (Burián László), a nemzetközileg is jól ismert, hatalmas életművet maga után hagyó, kivételes képzettséggel és elismertséggel rendelkező magyar romanista, *Visky Károly* (Hamza Gábor), a magyar alkotmányjog, közigazgatási jog és jogtörténet kiváló művelője, *Csizmadia Andor* (Kajtár István), végül pedig az egyebek mellett a római tulajdonjog és a római szerződési jog területén zseniálisan eredeti gondolatokat tartalmazó, ma is újabb és újabb kutatásokra inspiráló műveket alkotó *Diódsi György* (Hamza Gábor) életpályáját tárja az olvasó elé.

Az immár kétnyelvű előszóval és tartalomjegyzékkel ellátott harmadik kötet, a sorozat eddigi utolsó darabja, elsőként a korabeli törvénykezési eljárás szabályait összefoglaló *Directio methodica* neves szerzője, korának talán legnagyobb magyar jogtudósa, *Kosztanicsai Kitionich János* (Gedeon Magdolna), majd a műveiben a korabeli magyar magánjog és büntetőjog kérdéseivel foglalkozó *Szlemenics Pál* (Nánási László) tudományos munkásságát mutatja be. Elsősorban levéltári kutatások alapján készült, számos, eddig kevésbé ismert adalékot

és dokumentumot is az olvasó elé táró és ezért rendkívül értékes a *Csemegi Károly*ról, minden idők egyik legnagyobb magyar büntetőjogászáról készült portré (Sebestyén István). Ezután a kötet a római jogász *Farkas Lajos* életpályáját – különös tekintettel a római jogi kötelekről írott munkájának részletekbe menő, beható ismertetésére (Hamza Gábor) –, majd a 19. század második felében alkotó neves statisztikus, *Jekelfalussy József* munkásságát (Kovacsicsné Nagy Katalin) mutatja be. A továbbiakban a magyar magánjog tudományának irányát a mai napig alapvetően meghatározó, óriási tekintéllyel rendelkező civilista, *Grosschmid Béni* (Weiss Emilia), a kereskedelmi jog, a váltójog, a törvénykezési jog, a szövetkezeti jog, a biztosítási jog és a tengeri magánjog területén egyaránt jelentős műveket maga után hagyó *Nagy Ferenc* (Csehi Zoltán), a jogbölcselőként és nemzetközi jogásként is ismert *Teghze Gyula* (Szabadfalvi József), az elsősorban a kereskedelmi jog területén alapvetőt és maradandót alkotó *Bozóky Géza* (Pókecz Kovács Attila), a magyar jogfilozófia egyik legismertebb, legtermékenyebb és legnagyobb hatású képviselője, *Moór Gyula* (Szabadfalvi József), a politikatudomány, szociológia, valamint az állam- és jogbölcsélet területén egyaránt alkotó *Ottlik László* (Szabadfalvi József), végül a többek között szinoptikus jogelmélete és 1943-ban megjelent, a magyar nyelvű szakirodalomban a mai napig egyedülállóan monumentális vállalkozásnak tekinthető *Angol jogelmélet c.* műve révén ismert *Horváth Barna* (Cs. Kiss Lajos) életpályájáról és tudományos munkásságáról olvashatunk.

Reméljük, hogy a sorozat további — a nemzetközi érdeklődésre való tekintettel akár teljes egészében vagy részben idegen nyelvű — kötetekkel bővül majd, amelyek a világszínvonalú, az európai jogtudományhoz mindig is ezer szállal kapcsolódó magyar jogtudomány további számos neves képviselőinek életútját is méltóképpen tárják majd az olvasó elé.

Siklósi Iván

A császár régi viselete – A Régi Birodalom alkotmány- és szimbolomtörténete

Barbara Stollberg-Rilinger:

Des Kaisers alte Kleider – Verfassungsgeschichte und
Symbolsprache des Alten Reiches

Verlag C. H. Beck, München, 2008, 439 p.

ISBN 978-3-406-57074-2

A kora újkori német történelem egyik legjobb ismerőjének és rituálékutatójának, a Münsteri Egyetem Korajújkori történelem Tanszéke vezetőjének, Barbara Stollberg-Rilingernek új monográfiáját veheti kézbe az olvasó. A szerző eddigi munkáiban az állami létező

A császár hatalmától a hatalmaskodásig

– Válogatás a német könyvpiacra
megjelent jogtörténeti tárgyú művekből

kapcsolódó politikai fogalmak változásait, ezeknek képekben és metaforákban kifejeződő tartalomváltozásait kutatta, valamint a Szent Német–római Birodalom sajátos és eredeti képét vázolta fel a 15–19. századig. Műveiben nem a modern szuverén államiság nézőpontjából kívánta a kort leírni, hanem a szokásjog és az íratlan szabályok által meghatározott politikai akarat-